

Is de verhouding met de toeschouwer een factor in je scenografie?

"Het mooiste aan theater vind ik wanneer je erin gezogen wordt. Dat heeft vaak met spelers te maken, maar ook met de ruimtelijke opstelling: hoe je het publiek laat kijken. Daarin kan je als scenograaf ook ingrijpen, wat in het theater wel vaker gebeurt. In een aantal produkties heb ik het publiek een bepaald perspectief opgelegd: de berenkuil in *Explosion of a Memory*, waarbij het de bedoeling was dat de toeschouwers op een transportband, zoals in de luchthavens, langzaam rondraaien en het stuk vanuit vier hoeken kunnen zien. Maar dat is peperduur en is dus niet doorgedaan. In *Empedokles* van ADM keek je in een soort put. Voor Schrebers *Moestuïn* werd er op verschillende plaatsen in het gebouw gespeeld en moest het publiek zich bewegen. Ik vind het belangrijk dat de toeschouwer zich fysiek betrokken voelt. Voor elke voorstelling van *Nachtasiel* b.v. werd het decor nat besproeid en mist gespoten om de sfeer in het donkere hol voelbaar te maken. Dat is letterlijk een klimaat creëren. Anderzijds moet er ook voldoende afstand blijven, moet de toeschouwer over genoeg vrijheid beschikken om zelf verder in te vullen. Ik probeer op het grensgebied te werken: betrokkenheid en vervreemding, abstract en concreet, waar en niet waar."

Glas is ook een weerkerend materiaal in je werk. Glas laat kijken maar schept tegelijkertijd afstand.

"Het kijken is inherent aan onze samenleving. Mensen bekijken mekaar voortdurend, tasten mekaar af, toetsen mekaar via de blik. Dat is ook iets wat vaak terugkomt in de stukken waarmee ik gewerkt heb: *Het Huis van Bernarda Alba*, *Nachtasiel*, *Vrijdag*, en nu opnieuw in *Die Zeit Das Zimmer*. Je vindt het ook terug in de architectuur van vandaag met zijn enorme glazen puien."

Heiner, Inge en Ella

Met Explosion of a Memory (op teksten van Heiner, Inge en Ella Müller) heb je voor het eerst ook zelf geregisseerd.

"Dat is allemaal heel organisch gegroeid. Vanuit het schilderen ben ik beginnen decors te ontwerpen, en nu wil ik langzaam maar zeker een volgende stap wagen en meer zelf theater maken. Ik had al een tijdje behoefte om de ruimtes die ik creëerde ook zelf verder te componeren, het gebruik ervan leren ontdekken. Ook vanuit de ontvredenheid van wat er met mijn ontwerpen soms gebeurde. Ik wou graag iets met Müller doen, iemand wiens teksten mij enorm aanspreken."

Na afloop van het concert *Der Mann im Fahrstuhl* waar ook Müller in speelde, vroeg ik hem of hij wilde meewerken aan een project, dat ik oorspronkelijk in Monty wou opzetten maar waarvoor dan de kans in Groningen kwam. De bedoeling was dat hij mee zou spelen. We zijn hem gaan opzoeken in Oost-Berlijn, en hij heeft een aantal teksten voorgesteld. Uiteindelijk is het een project geworden met zeer verschillend tekstmateriaal, gedichten van zijn eerste vrouw, een tekst van zijn moeder, fragmenten uit verschillende van zijn stukken en proza. Ik vind het een erg boeiende ervaring geworden. De produktie was zeker verre van volmaakt: zo heb ik te weinig afstand genomen van de teksten, me sterk laten leiden door de schoonheid ervan, waardoor ze soms te zwaar gingen klinken. Ook misschien op te korte tijd iets groot willen maken. Maar het samenbrengen van mensen, het samen werken, de energie en het vertrouwen die je daarbij kan inbrengen, en het ongelooflijke werkproces waarbij razendsnel steeds nieuwe dingen ontstaan - bijna sneller dan een tekening - vond ik echt fascinerend. Daar wil ik verder aan bouwen."

"De energie in het werk vind ik belangrijk. Weten waar je mee bezig bent, en gedreven om erin door te gaan. Daarom hou ik ook van het werk van Fabre. De integriteit, het vertrouwen in zichzelf, spreken me bij hem aan. Je moet voor jezelf een ruimte scheppen om binnen te werken, niet gerelateerd aan wat anderen doen of daarover denken. Autonoom en integer. Maar het theaterapparaat maakt het je daarbij erg lastig. Ze komen al snel aandraven met videotapes van hoe Gosch het gedaan heeft in Duitsland. Je wordt altijd vergeleken. Ze hebben het wel al eens eerder gezien, daar en daar. Of ze komen je vragen of je iets kan maken met spiegels en diaprojectoren, omdat ze dat zelf eens gezien hebben en erg mooi vonden. Anderzijds is er de dwang om zoveel stukken per jaar te produceren, vijf zes stukken waar je als ontwerper met één of twee moet kunnen volstaan. Ook regisseurs worden uitgemolken om de ene produktie na de andere af te leveren. Je krijgt geen tijd voor het lange termijnwerk."

Luk Van den Dries

*Maquette en Foto :
Explosion of a Memory
(Grand Theatre Groningen)*

